

ขณะนี้ ปี พ.ศ. ๑๕๕๗ นับย้อนหลังไปถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ก็คือ ๔๑ ปีที่ผ่านมา เลี้ยวหนึ่งของเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ที่ผมพอจะจำและสามารถบันทึกได้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ในการเรียกร้องประชาธิปไตยที่แท้จริง ของบรรดานิสิต นักศึกษา นักเรียน และประชาชนทั่วไป การบันทึกเรื่องราวในครั้งนี้ ผมขอเขียนบันทึกเป็นกลางๆ ไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่ง แต่อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงไม่บิดเบือน แม้จะเป็นแค่บางส่วนไม่ใช่ทั้งหมดก็ตาม เนื่องจากเหตุการณ์ต่างๆ ถูกบันทึกเป็นประวัติศาสตร์ไปแล้ว

องค์การนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยจะมีอยู่ในทุกมหาวิทยาลัย ในเวลานั้นตัวแทนนิสิตนักศึกษาที่เป็นแกนหลักที่สำคัญๆ จะมีอยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และอีกหลายมหาวิทยาลัย นอกจากมหาวิทยาลัยแล้ว ยังมีวิทยาลัยต่างๆ โรงเรียนอาชีวศึกษาต่างๆ (เรียกว่าเด็กช่างกลสมัยนั้น) จะมีกลุ่มของนักเรียนช่างกลพวกนี้รวมตัวกัน เรียกตัวเองว่า พันเฟือง บางกลุ่มมีผู้นำมาจอยู่เบื้องหลังเรียกว่า กระทั่งแดง

เหตุการณ์ต่างๆ เริ่มต้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคม โรงเรียนมัธยมศึกษาเปิดภาคเรียนที่ ๑ เดือนมิถุนายน มหาวิทยาลัยเปิดเรียนภาคที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๑๖ เดือนกรกฎาคม สิงหาคม ยังเริ่มจากเบาๆ มีการรวมตัวแกนนำนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ นักศึกษาเกือบทุกมหาวิทยาลัย จับมือกันเรียกร้องประชาธิปไตย จากรัฐบาลในสมัยนั้น ซึ่งปกครองแบบกึ่งประชาธิปไตยกึ่งเผด็จการ สืบสานอำนาจต่อกันมาเป็นเวลาหลายสิบปี (ขอไม่เขียนนาม) เนื่องจากเป็นรัฐบาลปกครองโดยทหารยศพลเอกทหารบกมาตลอด เหตุการณ์ต่างๆ เริ่มค่อยๆ รุนแรงขึ้นในเดือนกันยายนของปี ๒๕๑๖ นั้นเอง มีการเชิญตัวแทนนักเรียนระดับมัธยมปลายของโรงเรียนต่างๆ ในกรุงเทพฯ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชนก็ตามมาประชุมพร้อมกัน เช่นโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย, โรงเรียนเทพศิรินทร์, โรงเรียนวัดราชาธิวาส, โรงเรียนสตรีวิทยา, โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์, โรงเรียนวัดสุทธิวราราม, โรงเรียนศรีอยุธยา, โรงเรียนสาธิตปทุมวัน, โรงเรียนเซนต์ดอมินิก, โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์, โรงเรียนเซนต์คาเบรียล, โรงเรียนอัสสัมชัญ, โรงเรียนวัดบวรนิเวศ นี่ง่ายๆ ตัวแทนนักเรียนชั้นมัธยมปลายในสมัยนั้นเกือบทุกโรงเรียนในกรุงเทพฯ มาประชุมรวมตัวกันที่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ถ้าจำไม่ผิด)

ผู้เขียนเองตอนนั้นเรียนอยู่ชั้น ม.ศ. ๕ ห้องศิลป์ หน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียนวัดราชาธิวาส มีนายปราชญ์ เสาวพรรณ ม.ศ.๖ ศิลป์ ห้องเดียวกับผมเป็นประธานนักเรียน โรงเรียนวัดราชาธิวาส ขณะนั้น (ปัจจุบันเสียชีวิต) พวกเราก็เฮกันไป ๕-๖ คน อาจารย์ที่สอนพวกเราเองในระดับนั้นก็เห็นว่าพวกเราโตแล้ว พร้อมทั้งจะไปเผชิญโลกภายนอกที่เติบโตขึ้นและกว้างขึ้นในรั้วมหาวิทยาลัย ท่านก็ไม่ว่าอะไรแต่ก็ขอให้ใช้สมอง ใช้ความคิด ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจด้วย พวกเราไปฟังรุ่นพี่ที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการประชุมให้เราฟัง ก็คือพูดชักชวนให้เราเรารวมตัวกันในการต่อต้านระบบการปกครองเผด็จการที่กำลังเป็นอยู่ จนกระทั่งเช้าวันหนึ่งของเดือนตุลาคมปีนั้น

เพื่อนห้องเดียวกับชื่อ ชไมพร (เจ๊ียบ) มาตะโกนเรียกหน้าบ้านผม ตอนนั้นบ้านผมอยู่กลางซอยวัดราชา ติดถนนในซอยเข้าโรงเรียนเป็นบ้านไม้มีร้านไม้เก่าๆ ขายกล้วยเตี้ยวเนื้อหน้าบ้าน เจ๊ียบมาตะโกนขอธงชาติบ้านผม เพื่อถือเดินนำขบวนในการชุมนุมของนักเรียนโรงเรียนวัดราชา มี

เพื่อนๆ และน้องๆ ไปร่วมเดินขบวนกันหลายคน ผมไม่ได้ไปด้วย แต่ด้วยวัยที่กำลังอยากรู้อยากเห็น (วัยรุ่น) ผมก็ออกไปติดตามเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ถึงได้รู้ว่า รถเมล์ไม่มีวิ่ง ถูนักศึกษายึดหมด ผมเดินไปสังเกตการณ์ที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน แล้วเดินต่อไป สนามหลวง หน้าบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผุ่ชนมารวมตัวกันเป็นแสน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา นักเรียน และมีประชาชนบ้าง พนักงาน ข้าราชการ พนักงานเก็บเงิน เกือบทุกอาชีพเห็นด้วยกับนักศึกษาในการเรียกร้องประชาธิปไตยครั้งนี้ หลายหน่วยงานของรัฐบาลเริ่มปิดทำการ ไม่มีคนไปทำงาน ไม่มีข้าราชการทำงาน ไม่มีรถสาธารณะในการเดินทางไปทำงาน หรือแม้แต่รถส่วนตัว ก็ไม่อาจจะเดินทางสัญจรไปมาได้ เนื่องจากถนนหลายสายในกรุงเทพฯ เต็มไปด้วยฝูงชนซึ่งมีความคิดเห็นเป็นแนวทางเดียวกัน ไม่มีใครคิดแตกแยกเป็นหลายฝ่าย หลายสี ฝูงชนเป็นพวกเดียวกันหมด ตำรวจจราจรหรือตำรวจสายตรวจเข้าสู่วัยที่ตั่ง ไม่มีใครออกมานอกหน่วย เพราะจำนวนฝูงชนมากกว่าตำรวจ ทั้งๆ ที่เรารู้ว่าตำรวจก็คือประชาชน แต่ถ้าตำรวจออกมา ต้องมีเรื่องวุ่นวายมากขึ้นอย่างแน่นอน

จนในที่สุด เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น มีการยิงกันตามสถานที่ต่างๆ หลายแห่ง มีประชาชนที่ต้องล้มตายและบาดเจ็บจำนวนมาก ซึ่งได้ถูกบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์แล้ว ผมจะไม่ขอนำมาเล่าซ้ำเพราะอาจจะคลาดเคลื่อนได้ เมื่อเหตุการณ์เริ่มคลี่คลาย ตามถนนหนทาง ไม่มีตำรวจจราจรปฏิบัติหน้าที่ การจราจรเริ่มเป็นปัญหา ในเวลานั้น ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ราชาธิวาสมารวมตัวกันที่โรงเรียน และออกปฏิบัติหน้าที่ด้านการจราจรบนถนนสามเสนเป็นโรงเรียนแรก โดยการบังคับบัญชาของผู้อำนวยการโรงเรียนสมัยนั้น คือ อาจารย์จรัญ โสติพันธุ์ หลังเกิดเหตุการณ์วิปโยค ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ พวกเราทำงานกันด้วยความสมัครใจและเต็มใจ เนื่องจากสัญญาณไฟจราจร บ้ายจราจร บนถนนสามเสนถูกทำลายหมด (ไม่เพียงแต่ถนนสามเสน ถนนสายอื่นๆ ก็เสียหายเหมือนกันหลายสาย)

กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้โรงเรียนหยุดเรียนจนถึงเดือนตุลาคมปีนั้น แต่พวกเราที่มาโรงเรียนกันทุกวันเพื่อออกปฏิบัติหน้าที่แทนตำรวจจราจร อำนวยความสะดวกแก่พี่น้องประชาชนชาวกรุงเทพฯ ด้านการจราจรตั้งแต่สี่แยกซังฮี บริเวณหน้าโรงเรียนของเรา สี่แยกเทเวศร์ สี่แยกกองพล ๑ สี่แยกการเรือน ปฏิบัติเช่นนี้จนมาถึงสิ้นเดือน พ่อค้าแม่ค้าที่ขายของตามตลาดก็นำอาหารบ้าง ผลไม้ที่ขายบ้างแบ่งมาให้พวกเราได้รับประทาน แม้กระทั่งประชาชนที่สัญจรไปมาก็มีน้ำใจซื้ออาหาร น้ำ ขนม ผลไม้มาให้พวกเราเหมือนกัน เราออกปฏิบัติหน้าที่กันตั้งแต่แปดโมงเช้า จนถึงประมาณบ่ายสามโมงหรือสี่โมงเย็นก็กลับเข้าโรงเรียน พวกเราภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ส่วนหนึ่งรับใช้สังคมและประเทศชาติยามเกิดเหตุการณ์ไม่สงบในบ้านเมือง

หลังเกิดเหตุการณ์วันนั้นผ่านไปได้ประมาณ ๒-๓ เดือน พวกเราก็ได้รับข่าวว่า โรงเรียนวัดราชาธิวาสได้รับโล่รางวัลที่ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ออกปฏิบัติหน้าที่เป็นโรงเรียนแรกหลังเหตุการณ์วิปโยค (จำไม่ได้ว่าเป็นโล่รางวัลของกระทรวงศึกษาธิการหรือของกรมตำรวจ) พวกเราพอได้รับข่าวสารต่างก็งักกันใหญ่ เพราะเป็นเรื่องที่เราทำโดยไม่ได้หวังว่าจะได้รางวัลหรือสิ่งตอบแทนใดๆ แต่พวกเราตั้งใจทำเพราะพวกเราสำนึกในกฎสืบเชื้อและคำปฏิญาณสามข้อของลูกเสือที่ได้คำมั่นสัญญาไว้และนั่นก็คือความภาคภูมิใจของกองลูกเสือราชาธิวาส โรงเรียนวัดราชาธิวาส และผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราชาธิวาส ซึ่งท่านเป็นผู้เดินทางไปรับโล่รางวัลครั้งนั้นด้วยตนเอง

นี่แหละคือเหตุการณ์ในอดีตเมื่อตุลาคมปี ๒๕๑๖ ซึ่งเป็นแค่เสี้ยวหนึ่งของชีวิตในวัยเรียนสมัยเรียนมัธยมที่โรงเรียนวัดราชาธิวาส ผมเรียนที่นี่แค่ ๕ ปี คือ ม.ศ. ๑ ถึง ม.ศ. ๕ แต่ชีวิตได้อะไรมามากมายก่อนจะเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัยในปีถัดไป ที่ว่าได้อะไรมากมายก็คือบางสิ่งบางอย่างในสมัยเรียนที่นี้สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันทุกวันนี้ ชีวิตการทำงานในองค์กรต่างๆ ที่ผ่านมามีชีวิตจนถึงปัจจุบัน ชีวิตในครอบครัว ชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลาของโลกที่หมุนไป ผมได้มาจากที่นี่ “โรงเรียนวัดราชาธิวาส” ครับ

นายสิริพงศ์ ลวสุต
นายกสโมสรลูกเสือราชาธิวาส
เลขประจำตัว ๘๒๕๑